

АДАПТАЦІЯ ЦИФРОВОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ДО ВИМОГ ВІЙНИ: ТРАНСФОРМАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕРЖАВИ

Чалабісва Маріям Рзаївна

*кандидатка юридичних наук, наукова співробітниця
Науково-дослідного інституту державного будівництва
та місцевого самоврядування
Національної академії правових наук України
м. Харків, Україна*

Процес цифрової трансформації в Україні, особливо в контексті розвитку державної платформи «Дія», не тільки відповідає на виклики, пов'язані зі збройною агресією російської федерації, але й відіграє ключову роль у гарантуванні конституційних цифрових прав громадян. Ця платформа стала фундаментом для забезпечення доступу до різноманітних адміністративних послуг в цифровому форматі, що значно спрощує взаємодію громадян з державними органами.

Одним із основних досягнень цифрової трансформації в Україні є забезпечення прозорості та відкритості державного управління, що сприяє більш ефективному контролю з боку громадян та зниженню загального рівня корупції. Крім того, цифровізація дозволила українському уряду швидко реагувати на соціальні та економічні виклики, що виникли внаслідок військового конфлікту, а також забезпечувати продовження надання важливих державних послуг в умовах обмеженого фізичного доступу.

Значним кроком у цій цифровій революції є впровадження електронних ID-карток та біометричних паспортів, що дає можливість ефективнішого управління ідентифікацією громадян і захисту їхніх особистих даних. Також важливою складовою є розвиток цифрової освіти, яка спрямована на підвищення рівня цифрової грамотності населення, особливо серед молоді, що є ключовим фактором для подальшого розвитку суспільства та економіки країни.

В цілому, цифрова трансформація в Україні продемонструвала свою здатність не тільки адаптуватися до викликів сучасності, але й активно формувати новий напрямок розвитку, ґрунтуючись на інноваційних технологіях та забезпеченні прав та свобод громадян.

Платформа «Дія» та її мобільний додаток кардинально трансформували взаємодію між державною владою та громадянами, полегшивши доступ до соціально-економічної, політичної та загалом суспільно необхідної

інформації. Впровадження електронної держави та новітніх цифрових механізмів сприяли значному прогресу у забезпеченні доступності адміністративних послуг та гарантуванні цифрових конституційних прав людини та громадянина.

Військовий конфлікт став справжнім викликом для державного управління усіх рівнів. Ефективність електронних платформ, технічна підтримка та місцева координація сприяють оперативному й ефективному вирішенню соціальних проблем населення навіть в умовах воєнного часу.

Суттєвий прогрес цифровізації та інформатизації державних процесів є результатом загальної державної політики, визначеної за час каденції Президента Володимира Зеленського. Його ініціативи та підтримка концепції електронної держави стали каталізатором цифрової революції в країні.

З початку повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року, спостерігається вагома трансформація діапазону надаваних адміністративних послуг через державну платформу та мобільний додаток «Дія». Громадянам запропоновано понад десяток нових функцій, що розширюють можливості користувачів цифрового простору.

Воєнний стан являє собою критичне відхилення від звичного соціально-державного порядку функціонування країни. У цьому контексті, державні онлайн-платформи відіграють ключову роль у вирішенні невідкладних проблем, забезпечуючи ефективне відтворення функцій традиційного офлайн-доступу до адміністративних послуг. Ця адаптація до екстремальних умов є важливою складовою державної реакції на виклики, що виникають внаслідок військових дій.

Зокрема, для відповіді на зростаючі потреби громадян в умовах війни, платформа «Дія» представила наступний спектр інноваційних функцій:

1. **єДокумент** – ця новація виникла як реакція на масову втрату особистих документів громадянами, постраждалими від війни. Цифровий формат єДокументу включає основні паспортні дані та ідентифікаційний номер платника податків, спрощуючи процедуру ідентифікації особи.

2. **Дія. TV та Дія. Радіо** – забезпечення доступу до об'єктивної та актуальної інформації стало ще більш важливим у воєнний час. Ці функції допомагають утримувати зв'язок з громадськістю, інформуючи про соціально-економічні та політичні події.

3. **Внутрішньо переміщена особа** – ця функція була запроваджена для вирішення проблем, пов'язаних з внутрішньою та зовнішньою міграцією, спричиненою війною. Вона дозволяє систематизувати дані про переміщених осіб та спрощує процес отримання довідок та фінансової допомоги.

4. **Допомога по безробіттю** – послуга надає фінансову підтримку громадянам, які втратили роботу внаслідок воєнних подій, і доступна для

осіб, які раніше були офіційно працевлаштовані або зареєстровані як фізичні особи-підприємці.

5. **єДекларація** – функція спрощує процес подачі звітності для суб'єктів господарської діяльності, відіграючи важливу роль у підтримці підприємництва, яке є основою національної економіки.

6. **Пошкоджене майно** – ця функція дозволяє громадянам документувати та повідомляти про пошкодження майна через воєнні дії, сприяючи процесу компенсації збитків.

7. **Донат на дрон** – ініціатива, яка дозволяє громадянам з легкістю підтримувати Збройні Сили, зокрема через фінансування придбання дронів та внески до благодійних фондів.

8. **Військові облигації** – ця альтернативна форма підтримки дозволяє громадянам інвестувати у державні цінні папери, підтримуючи економіку країни та наявні військові зусилля.

9. **єВорог** – функція, що дозволяє громадянам повідомляти про рух військових сил окупантів, важлива для оперативного реагування Збройних Сил України.

10. **Шеринг авто** – можливість поділитися технічним паспортом автомобіля, полегшуючи процес передачі управління транспортним засобом іншій особі.

Додатково, державна платформа «Дія» зосередила власну увагу на задоволенні потреб громадян, які були змушені залишити Україну. По-перше, було впроваджено переклад електронних документів на англійську мову згідно з міжнародними стандартами. По-друге, реалізовано можливість цифрової ідентифікації на польській державній платформі «Mobywateł».

У контексті цифрової трансформації електронного урядування, зокрема через платформу «Дія», зміна представляє новий напрямок розвитку. Військова агресія, яку ініціював ворог, замість призупинення розвитку та нівелювання досягнень України, несподівано прискорила процес цифровізації, допомагаючи вирішувати термінові проблеми громадян та компенсувати нестачу персоналу й тимчасову окупацію територій.

Основна мета цифровізації – зменшення відстані між громадянами та державною владою. У воєнних умовах інформаційно-комунікаційні технології дозволили досягти максимальної взаємодії між цими сторонами. Такий успіх був можливий завдяки оперативній реакції держави на потреби населення, створенню нових послуг, документів, реєстрів, сервісів та проєктів, спрямованих на передачу об'єктивної інформації, спрощення ідентифікації людей та надання допомоги тим, хто її найбільше потребує.

Ключова функція державного управління полягає у задоволенні потреб громадян. Цифрова трансформація державних платформ, адаптована до потреб населення, є логічним продовженням такої місії.

Первинне прагнення населення – це гарантія безпеки та територіальної цілісності України. Новий формат комунікації між владою та громадянами відкрив потенціал концепції електронного урядування.

Замість того, щоб велика криза створила розрив між керівництвом та народом, як цього очікував ворог, вона, навпаки, об'єднала суспільство. Критична ситуація продемонструвала ефективність управлінських ланок та індивідуальних зусиль кожного громадянина, стимулюючи до творчого розв'язання проблем та оперативного реагування на потреби населення. Кожен працює на межі своїх можливостей.

«Держава у смартфоні» стала невід'ємною частиною самоідентифікації та позиціонування українців у світі. Сьогодні цей проект забезпечує прозорість та гнучкість ухвалення рішень, зручність комунікації у форматі «влада – населення», оперативність функціонування та недискримінацію. Цифрова трансформація електронного урядування в межах платформи «Дія» є доказом народовладдя та демократії на вітчизняних теренах.